

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ FILOZOFIJE 2025.

RJEŠENJA TESTA

- 1. Prema Aristotelu postoji ono što vlada i ono nad čime se vlada. Navedene pojmove rasporedi na način da odrediš vladara i ono nad čime bi on trebao vladati. Pripazi: jedan je pojam višak! (4 boda)**

Pojmovi: čovjek, državnička vlast, duša, muško, slobodni ljudi, tijelo, um, životinje, žudnja.

_____ vlada nad _____ .

_____ vlada nad _____ .

_____ vlada nad _____ .

_____ vlada nad _____ .

Odgovor:

Vladar	Podanik
duša	tijelo
um	žudnja
čovjek	životinje
državnička vlast	slobodni ljudi

[Aristotel, *Politika*, str. 8 i 11] Za svaki točan par pojmova 1 bod; ukupno je moguće postići 4 boda.
Pojam *muško* uljez je i ostaje bez svojega para.

- 2. Navedi tri karakteristike koje prema Aristotelu određuju da je netko „rob po naravi”. (3 boda)**

a)

b)

c)

Odgovor (Aristotel, *Politika*, str. 8):

a. Za rad koristi se svojim tijelom. / Tijelo je kod njega ono što je najbolje. (1 bod)

b. Može pripadati drugomu (pa i pripada drugomu). (1 bod)

c. Osjeća razum, ali ga ne posjeduje. (1 bod)

3. Na osnovi Aristotelova teksta zaključi što bi Aristotel odgovorio na pitanje: Je li čovjek gospodar ili rob umjetnoj inteligenciji? Obrazloži odgovor. (2 boda)

Odgovor:

1 bod = gospodar

1 bod = Gospodar se očituje u korištenju robovima. One stvari koje rob mora znati, gospodar mora znati naređivati.

Ukupno 2 boda.

4. Što se, prema Descartesu i njegovu spisu *Strasti duše*, događa s dušom kad se odstrani jedan dio ljudskoga tijela? Objasni. (2 boda)

Odgovor:

1 bod = Ništa. Ona je i dalje dio našega tijela jer je kao cjelina povezana sa svim njegovim dijelovima, s cijelim tijelom.

1 bod = Ako oštetimo neki dio tijela, ona je i dalje tu – ne možemo naime pojmiti trećinu ili polovinu duše, ona ne zahvaća prostor pa prema tome ni ne postaje manja ako se rasturi neki dio tijela.

[Descartes, *Strasti duše*, str. 23; ukupno 2 boda]

5. Vodeći se tekstovima Renée Descartesa, nadopuni tekst na način da na prazna mjesta upišeš jednu od ponuđenih riječi. (5 bodova)

Prema Descartesu strojevi, svrake i papige _____ [mogu / ne mogu] izgovarati riječi kao ljudi.

Strojevi, kao i životinje, _____ [mogu / ne mogu] oponašati strasti. Ljudske strasti izvire iz

_____ [duše/mozga/srca], a osjećaju se u _____ [duši/mozgu/srcu]. Stroj koji je

izgledom potpuno nalik na čovjeka, a uz to reagira na dodir i odgovara na pitanja prema Descartesu

nema _____ [dušu / svijest / ni dušu ni svijest].

Odgovor (svaki točan odgovor donosi jedan bod):

Prema Descartesu strojevi, svrake i papige mogu izgovarati riječi kao ljudi [*Rasprava o metodi*, 5.11].

Strojevi, kao i životinje, mogu oponašati strasti [*Rasprava o metodi*, 5.11]. Ljudske strasti izvire iz mozga, a osjećaju se u duši [*Strasti duše*, 33; 36]. Stroj koji je izgledom potpuno nalik na čovjeka, a uz

to reagira na dodir i odgovara na pitanja, prema Descartesu, nema ni dušu ni svijest [*Rasprava o metodi*, 5.10].

6. Bi li Descartes i Searle priznali postojanje svijesti i uma stroju (računalnomu programu / umjetnoj inteligenciji) koji je uspješno prošao Turingov test? Objasni. (4 boda)

a) Descartes:

b) Searle:

Odgovor:

a) Descartes

1 bod = Descartes stroju koji je prošao Turingov test ne bi priznao postojanje svijesti i uma.

1 bod = To su karakteristike pripadne samo ljudima. Strojevi ne razumiju smisao onoga što govore niti njihovi dijelovi (organi) mogu imitirati um.

b) Searle

1 bod = Searle takvu stroju ne bi priznao svijest i um.

1 bod = Stroj nema mozak. Mozak je specifičan biološki organ. Njegova specifična biokemijska svojstva omogućuju mu da prouzročuje svijest i druge vrste mentalnih fenomena.

[Searl, *Umjetna inteligencija – debata*, str. 5] Ukupno 4 boda.

7. J. R. Searle navodi nekoliko aksioma kao protuargumente ideji da računala mogu misliti. Napiši na praznu crtu aksiom/premisu koja nedostaje u tome Searlovu argumentu u pokušaju dokazivanja da računala ne mogu misliti. (1 bod)

Računalni su programi formalni (sintaktički).

_____.

Sintaksa sama po sebi ne čini niti je dostatna za semantiku.

Računalni programi nisu bitne sastavnice umova niti su dostatni tvoriti ih.

Odgovor: 1 bod = Ljudski um ima mentalne sadržaje (semantički su).

[Searle, *Umjetna inteligencija – debata*, str. 3] (1 bod)

8. Zastupnici jake umjetne inteligencije (UI) navode niz protuargumenata protiv Searlova argumenta *kineske sobe*. Nabroji bilo koja četiri protuargumenta. (4 boda)

Mogući odgovori. Svaki argument priznaje se kao jedan bod.

- Osoba u kineskoj sobi zapravo razumije kineski iako to ne zna.
- Osoba u kineskoj sobi ne razumije kineski, ali postoji jedan (podsvjesni) sustav u njoj koji ga razumije. Moguće je imati nesvjesna mentalna stanja i ne postoji razlog da tvoje razumijevanje kineskoga ne bude u cijelosti nesvjesno.
- Osoba u kineskoj sobi ne razumije kineski, ali soba kao cjelina ga razumije. Ti si samo jedan neuron u mozgu i kao što jedan zaseban neuron ne razumije, tako ni ti ne razumiješ. Međutim, kako svaki neuron u mozgu pridonosi razumijevanju, tako i ti pridonosiš razumijevanju. Neuron ne razumije, ali mozak razumije. Ti ne razumiješ, ali sustav razumije. (tzv. prigovor sustava)
- Semantika ionako ne postoji, postoji samo sintaksa. Vrsta je predznanstvene iluzije pretpostaviti da u mozgu postoje nekakvi tajanstveni mentalni sadržaji, misaoni procesi ili semantika.
- Osoba u kineskoj sobi ne pokreće računalni program – samo joj se čini da to radi. Onoga trenutka kad svjesni agent prolazi kroz korake računalnoga programa, tu više uopće nije riječ o implementaciji programa.
- Računala bi imala ne samo sintaksu nego i semantiku kad bi se njihovi ulazni i izlazni podatci stavili u odgovarajući kauzalni odnos s ostatkom svijeta. Kad bismo stavili računalo u robota, pričvrstili TV kamere robotu na glavu, instalirali pretvarače koji povezuju informacije koje prikuplja kamera s računalom i dali računalu da upravlja robotovim rukama i nogama, takav bi sustav kao cjelina imao i semantiku.
- Kad bi program simulirao način rada mozga nekoga Kineza, program bi razumio kineski. Preciznije, kad bismo simulirali rad mozga Kineza na razini neurona, tada bi jedan takav sustav razumio kineski jednako kao što bi mozak bilo kojega Kineza razumio kineski.

[Searl, *Umjetna inteligencija – debata*] Ukupno najviše 4 boda.

9. Ako neki računalni program uspješno položi Turingov test, što je time prema zastupnicima jake umjetne inteligencije (UI) dokazano? (1 bod)

Odgovor: 1 bod = Smatraju da je time dokazano da taj računalni program nije nimalo različit od ljudskoga uma, a ne tek puka programska simulacija.

[Searl, *Umjetna inteligencija – debata*, str 1–2]

10. Prema Searlu odredi koje od navedenih tvrdnja su točne, a koje netočne. (4 boda)

1. Um je mozgu što i softver hardveru. T N
2. Simulacija je istovjetna s dupliciranjem. T N
3. Računala manipuliraju simbolima bez razumijevanja značenja. T N
4. Mozak je uzrok umu. T N

Odgovor: 1. N, 2. N, 3. T, 4. T.

(Za svaki točan odgovor po 1 bod; ukupno 4 boda)

[Searl, *Umjetna inteligencija – debata*, str 1–9]